

Bernhard Olsen og Dansk Folkemuseum, 1885

Illustreret Tidende 14. august 1885

Scannet efter original. Jesper Vang Hansen, 2005

Efter Bernhard Olsens egne kommentarer følger artikel om museet. Denne artikel og de 4 illustrationer er ikke med her.

Ifølge Trinitatis Kirkes regnskaber lejede Bernhard Olsen Ringerloftet fra 1/7 1880 til 1. kvartal 1885 for 100 kr kvartalet. Han tituleres i 1880 som secundant, 1881 som leitnant og fra 1882 som direktør. Reitzels boghandel lejede resten af salen.

Læs om Bernhard Olsen. Støtteerklæring fra Dr. A. Hazelius fra Stockholm

Dansk Folkemuseum er nu tilgængeligt for Publikum i sit midlertidige Lokale, Vesterbrogade 3, anden Etage. Redaktionen af Illustreret Tidende har anmodet mig om at skrive et Par Ord om Museet, og det kan vel i den Anledning være passende at fortælle lidt om dets Tilblivelse og Fremtidsudsigter.

Ideen til Folkemuseerne er undfanget af Dr. Hazelius i Stockholm. Han fortalte mig i Paris 1878, at den Gang var hans Nordiske Museum syv Aar gammelt; det har altsaa nu henved en halv Menneskealder paa Bagen. Pariserudstillingen var hans første store Skridt ud i den vide Verden. Han fyldte en af Trocaderopaladsets Hjørnepavilloner med Interiører fra Lapland og Sverig,; med talrige Figurer i Folkedragter og med Masser af Brugsgjenstande. Indtrykket var særdeles ejendommeligt og skilte sig skarpt og klart ud fra det, den øvrige Udstilling gjorde ved sine Opdyngninger af kunstindustrielle Vidundere og Unyttigheder, fabrikerede for Dagen og værdiløse, naar den var forbi. Man følte, at man her stod overfor noget nyt, et Gjennembrud af en ny Museumstanke vedrørende Samfundslag, hvis Liv og Færd hidtil havde været upaaagtede af den traditionelle og officielle Opfattelse af, hvad der har Betydning i videnskabelig og kulturhistorisk Henseende. Der var tillige at spore et artistisk Greb i Arrangementet - Theatermaler Ahlgrenson var den professionelle Arrangør -, en moden Forstaaelse af, hvorledes man skal gribe Massernes Opmærksomhed og bane Vejen til Forstaaelse af Formaålet. Samtidig var i Trocadero fra Finland udstillet Interiører med Scener af Folkelivet der, efter samme Princip som i de svenske Opstillinger.

Men Finland og Sverig var ikke ene om. Methoden. Hollænderne havde enten af egen Opfindelse eller belærte ved Hazeliis Deltagelse i tidligere internationale Udstillinger ordnet sig et eget lille Folkemuseum afvigende fra det svenske og finske. Medens disse fremstille Interiørerne i mindre Rum, hvis fjerde Side er aaben ud mod Publikum, altsaa saaledes som det gjøres i Voxkabinetterne, der i flere Henseender har været Hazeliis Forbilleder, havde Hollænderne her en hel Stue, i hvilken man kunde gaa ind. Hver enkelt Ting var tagen ud af gamle Huse og stod paa sin rette Plads. Virkningen var i Modsætningen til den svenske Maner gribende, og fra det Øjeblik, jeg

traadte ind i denne gamle Stue, hvor der var som i en anden Verden, fjærnt i Tid og Rum fra den mylrende, moderne Nutidsexposition, var det mig klart, at saaledes burde et Folkemuseum ordnes. Aaret efter faldt der som »fra Himlen ned« en Lejlighed til at prøve vore Kræfter i denne ny Retning og samtidig gjøre en gammel Forsømmelse god. Det var den kunstindustrielle Udstilling, som »Fremtiden« og Industriforeningen i Fællig ordnede i den forhenværende Udstillingsbygning. Museumsdirektøren, Kammerherre Worsaae, med hvem jeg havde talt om et dansk Folkemuseum, greb med sin aldrig svigtende Interesse for vore Minder og for det ny Blod, der andetsteds fra var gydt i de nedarvede Museumsmethoder, resolut Øjeblikket og fik af Komiteen Lov til, at Forsøget gjordes med, et Par Interiører (Sjælland, Amager, Bornholm). Hvorledes Udfaldet blev, vil sagtens mindes af mange, og Landbostandens Afdeling, som jeg efter Opfordring samlede og opstillede i faa Maaneder, blev Spiren til det Museum, jeg senere har samlet og ordnet, og som nu er blev aabnet.

Gjenvordigheder var der nok af i de følgende Aar. Pengene var sparsomme, og mange Steder, hvor jeg kom bedende om Bidrag; blev jeg fejet af med den Oplysning, at private Bestræbelser kunde ikke paaregne Understøttelse. Særlig ihærdig i at nægte sig hjemme har det Classenske Fideikommis været, skjønt dog Museets Plan med lidt god Vilje nok kunde passes ind under forskellige af de Øjemed, Stiftelsen har sat sig. Reiersenske Fond, Letterstedske Forening, senere Raben-Levetzows Fond har derimod efter Evne bidraget med mindre Summer, som af og til bragte mig lidt Husværelse under min Møje med at holde Sagen gaaende ved egne private Midler.

En Gang, da jeg var nær ved at opgive det hele, traadte afdøde Redaktør Topsøe til og bragte ved sin ejendommelig æggende Natur nyt Humør til Veje. Der var noget af en Picador ved ham, og han kunde lige saa godt faa Gænge i Tingene ved at gjøre Folk arrige som fed at tale godt for dem. En Komite blev dannet med Kammerherre Worsaae i Spidsen, og da nu engang et Foretagende, som ledes af en halv Snes private Mænd, ikke er nær saa privat, som naar en privat Mand har med det at gjøre, blev der udstedt Opraab til at yde Bidrag til Museet. Der kom i alt benved 7.000 Kroner (et Aar senere 10.000 Kroner) ind - alt fra Kjøbenhavn, ikke en Hvid fra Landet, fra den Stand, hvis Fortid Museet særlig skulde værne om. Der blev heller ikke ved denne Lejlighed tilført noget synderligt i skjænkede Gjenstande.

Da saaledes Forventningen om strax at faa et godt Grundlag for Museet i Penge og Gjenstande glippede, henvendte man sig til Regeringen om en Understøttelse af 50,000 Kroner. Rigsdagen bevilgede 10,000 for første Finansaar, men allerede det tredje Aar blev denne Hjælp nedsat til 5,000. Dertil kom saa, at en Kommission forbød Museet at være længere i sit gamle Magasinlokale paa Trinitatis Kirkeloft[1]. Da man altsaa paa en Gang var hjemløs og næsten penge-løs, foreslog jeg, styrket ved denne Modgang - hvad der hemmer, det fremmer - at leje anden Etage i Bygningen paa Vesterbrogade 3, som den Gang var under Opførelse, for 6,400 Kroner*). Vovestykket lykkedes. Thomas Nielsen, som var indtraadt i Komiteen ved Baron Bill Bille-Brahes Død, talte vor Sag i Finansudvalget, og der blev atter bevilget den tidligere Sum. Ved Hjælp af denne og ved at gjøre Gjæld er Museet nu bjærget igjennem og er blevet Offentlighedens Ejendom.

Hvad der nu staar deroppe, har i alt kostet omtrent 50,000 Kroner eller noget under den Sum, som oprindeligt blev anset for nødvendig. At dette Arbejde har kunnet gøres færdigt i Løbet af halvsjette Aar, vil vist forundre, naar man ser, hvor mange Ting der er bragte sammen, og hvor kostbar Opstillingen er for Interiørrernes Vedkommende. Det har kun været gjørligt ved store private Opofrelser, ved Gaver i Gjenstande, Tid og Arbejde, ved trofast Medvirken af alle dem, der i den Tid har haft med Museet at gjøre.

Spørges der om, hvad Museets Skæbne vil blive, da kan der svares, at da det allerede i den Sympathi, det har mødt ved sin Fremkomst, har vist sig livskraftigt, vil det nok kunne se Fremtiden i Møde med Tryghed. At det ikke kan blive ret længe i sit nuværende indskrænkede Hjem, hvor der end ikke er Rum til at opstille alt, hvad det ejer, endsige til Udvidelser, maa betragtes som givet. Hvorledes der kan raades Bod paa dette, skaffes andet Lokale, andre Ressourcer, vil det imidlertid blive for vidtløftigt at udvikle her, og jeg skal med Redaktionens Tilladelse opsætte dette til en senere Lejlighed.

Bernhard Olsen

*) Havde jeg den Gang kunnet ane, at Indgangen og Trappen til Museet, som den deler med en Ølhalle, en Basar, en Cigarbutik og en Restauration, skulde blive saa uanstændig slet, som Husejeren senere har gjort den, havde jeg dog betænkt mig.